

„Utruden zdaj omolkne, solziti spet začne,
Junak nadušen zopet ponižno dete je,
V molitvi pred Gospodam tam zdiha in klečí,
Da juterna se zarja iz zagorja pricedi.

Terpljenje pa njegovo, molitva in solzé,
Kot biserji in rože v nebesih gor bliše.
Glej angel jih donaša, prešteva jih zvestó, —
In Mati Božja spleta z njih krono pravitló.

L. 1855 (v št. 7) pripoveduje po katoliških listih iz Tirolskega l. 1849 kaj ginljivo prigodbo od pravega spokornika vsled pridige o presv. sercu Jezusovem pod naslovom: „Zgubljen pa spet najden sin“; l. 1857 je (v št. 23) natisnjena njegova pesem: „Sveti misijon“ (Trikrat pozdravljen čas svet'ga misijona i. t. d.), ktera je bila spevana tedaj pri ljudskem misijonu v Bistrici; in l. 1858 ima Zg. Danica (str. 175) še pesmico, ktero je zložil — morebiti poslednjo — A. Oliban, kaplan pri Materi Božji na jezeru, da se je pela v Šmihelu pri Plibergi na Koroškem o priliki, kedar so preljubljeni pastir Anton Martin posvetivši cerkev sv. Katarine, podelivši nekterim zakrament sv. birme, v solzah poslovili se pri pričujočih pred odhodom svojim v Maribor. V njej je z verniki vred ljubi naš Anton klical k sv. Katarini, naj prosi, „Da Božji strah nas vodi, — Spominja nas na smert, — Da enkrat vsim od todi — Bo sveti raj odpert!“ — S premilim mu prijateljem Dragotinom upamo, da se je odperl o smerti sveti raj tudi našemu pesniku; vsaj je dobro pomnil, kako nevarno je naše življenje, kar dokaj spričuje njegova pesmica v Drobtnicah l. 1856 natisnjena:

Ž i v l j e n j e.

Življenje kot po morju gré,
Kjer strasti žugajo, kipé,
In kot valovi semtertjé.
Nas neprenehoma podé.

In ak nam vere luč temni
In veslo upa se zdrobí,
In žar ljubezni omedlí:
Gorjé, — se čolnič potopí.

Anton Oliban.

O r i s a n j i.

Pri okrajni učiteljski skupščini v Krškem 4./8. govoril J. L.

Risanje, katero se je posebno z novimi šolskimi postavami v narodne šole vpeljalo, ima dvojni namen. Formalni (oblikovni) namen doseže se s tem, da se otroku pri risanju roka in oko vadi, da se čut do lepega izobražuje. Materjalni (tvarni) namen je pa v tem, da se otrok kolikor toliko v risanju za praktično življenje izuri.

Risanje se je sicer v ljudske šole vpeljalo, ali prašati moramo: kakošno je to risanje? Je-li tako uravnano in negovano, da se po njem vsaj nekoliko dosežeta prej omenjena namena? Malo kje. Vzroki temu so, da nemale vsi učitelji potrebne izurjenosti, da ne poznajo prave me-

tode, in da se pravih sredstev ne poslužujejo. Ako se ne varam, neguje se po naših šolah skoro izključljivo le stigmografično (pikčasto) risanje od najnižje do najvišje stopinje, in kar je najhujše pri tem, da se od 1. do zadnjega razreda rabijo risanke, v katerem so pike samo po 1 centimeter narazen. Tako risanje, katero se le za nižjo stopinjo pripuščati sme, ne zasluži na srednji in višji stopinji več imena risanja, kajti to potezanje kratkih čertic od pike do pike je le nekaka igrača za odrasle učence; pri tem se ne uri niti roka, niti oko; samo lepotni čuti se nekoliko izobražuje, ako jim učitelj lične podobice za kopiranje na tablo risa. Pri risanju zgreši učitelj s tem pravo pot, da se včasih strogo po predlagah, včasih pa po lastnih uzorih ravna. V prvem slučaju ne more primerno prikorakati do težje tvarine, zlasti ako slika na primer iz Grandauerjevih uzorov vse podobice, katerih ne more takoj preobladati, v drugem slučaju pa more metodično postopati le posebno temeljito v risanju izobraženi učitelj. — S stigmografičnim risanjem naj učitelj risanje v ljudski šoli pač začne, a zapušča naj ga kmalu in konča naj s prostim risanjem. Kjer ima učitelj malo učencev, pa dobre klopi, dober risarski papir in vsa še druga potrebna sredstva, ondi naj kar na nižji stopinji (z 2. šolskim letom) s prostim risanjem na čiste risanke začne. (V takem ugodnem slučaju je pa le malokateri učitelj.) Kako naj toraj učitelj prehaja k čisto prostoročnemu risanju? V 2. šolskem letu imajo otroci risanke s pikami 1 centimeter oddaljenimi (n. pr. Prva risanka Felkl-nova); v 3. šolskem letu pa naj učitelj dá otrokom risanko s pikami 2 cm. oddaljenimi (n. pr. Druga risanka Felkl.); v 4. šolskem letu imajo otroci še večjo izurjenost, zato naj jim dá učitelj n. pr. tretjo risanko (pike 4 cm.); v 5. in 6. (7., 8.) šolskem letu naj pa risajo na risanke brez pik (Četerta risanka F.). Učitelj naj se posluži Grandauerjevih ali Tretau-ovih predlog. Te so od vlade odobrene in vstrezajo popolnem svojemu namenu; le to naj bi si učitelj pri Grandauerju zapomnil, da vsa tvarina v njih (12 zvezkov) je namenjena le za 8 razredne šole. Pri 2- in 3razrednih ni treba več jemati, nego to, kar je za nižjo in srednjo stopinjo predpisano. Sploh pa je učitelju pri rabi Grandauerja, pri katerem je le to obžalovati, da nima praktičnih slik iz življenja in obližja otročjega, treba nekoliko njegov navod premišljevati. Kjer ima šola več (3., 4.) razredov, ondi je vsekako treba razne risanke (1., 2., 3., 4.) vpeljati, ali tudi na dobro osnovanih enorazrednicah bi lahko dal učitelj svojim na raznih stopinjah stoječim učencem razne risanke (1., 2., 3.) in pri risanju potem vse oddelke lahko skupno podučuje; kajti eno in isto sliko more risati učitelj za vse učence na šolsko tablo; nje kopiranje pa ni enako težavno za vse, marveč je tim težje za učenca, čim manj pikčasto risanko ima. — Učitelj ali šola pa bi potrebovala za risanje prav za prav čvetero tudi le dvoje table, katere so namreč tako

pikčaste, kakor risanke v otroških rokah. Zhaja pa nazadnje učitelj tudi z eno samo risarsko tablo, katera ima na eni strani pike po 1 dm. (za učence 1 cm.) narazen, na drugi strani pa je brez vseh pik ali čert. Kedar risa učitelj za risanke z 2, 4 cm., takrat je mnogo boljše, da si naredi na čisti strani sam takove pike, nego da risa na pikčasto (1 cm.) stran. Če pa risa na to stran, naj pa le potrebne pike zaznamuje.

Dopisi in novice.

— **Iz Kranjskega šolskega okraja, 22. julija.** (Učiteljska konferenca v Kranji za šol. l. 1878/79.) Naj po večletni navadi tudi letos sporočim nekoliko o tej skupščini, katera nam je bila spervega določena na 23. julija, a pred dobrim tednom naznanjeno nam bilo vradno, da se bo versila že 19. julija. Snidili smo se bili toraj ta dan razun enega učitelja, ki je bil overan po bolehnosti, in enega pomožnega učitelja vsi, ki delujemo na šolskem polji Kranjskega okraja: 31 učiteljev in 1 učiteljica. Za zborovanje prepustilo nam je bilo tudi to leto slavno mestno županstvo v Kranji svojo dvorano (za kar naj mu je izrečena tu občna javna zahvalnost); in proti 10. uri bil je začetek konference. Pervosednik: c. kr. okr. šolski nadzornik g. H. Pirker pričel je zborovanje z navadnim prijaznim pozdravom, omenil namen učiteljskih skupščin, in za tim povabi navzoče, naj izvolijo dva zapisnikarja. Po aklamaciji zvoljena sta bila v to učitelj Gros in učiteljica Mali-eva. Potem je prestopil g. pervosednik na III. točko dnevnega reda, k sporočilu svojih opazk pri šolskih nadzorovanjih tekočega leta. Najpred je omenil sprememb pri učiteljstvu. Obzalovaje je v misel vzel smert rajn. zaliloskega učitelja Franca Petrič-a, ki je več let dobro deloval v našem okraji, ter povabil navzoče, naj svoje bratovsko sočutje z vstajenjem izrazimo. To se je zgodilo. Potem je dalje poročal, da je bil soriški pom. učitelj odpuščen iz službe, in da je njega mesto prišel pom. uč. L. Knific. France Ambrozič postal je pom. učitelj v Zalilogu; France Breznik stalni učitelj v Tersteniku; v Olsevk prišel je pom. učitelj Kos; v Šmartin pri Kranji stalno Nikolaj Stanonik; Cerklje zapustil je drugi učitelj L. Letnar; Marija Mali-eva postala je učiteljica v Kranji (na novej dekliskej šoli); g. A. Kmet postal je stalni učitelj v Teržiču, in njegovo prejšnje mesto (če se ne motim: v Voklem) zasedel je pom. učitelj Miroslav Krener; — namest Jeglič-a v Gorje odhajajočega postal je v Mavčičah učitelj Kalan; in Cirman prestavljen je bil iz Predvora v Poljane nad Loko. Nadaljevaje svoje poročilo je g. nadzornik povedal, da nekatere šole prav dobro napredujejo; a žalno je omenil, da se to ne zgodi povsod. Priznal je sicer, da krajne razmere, zanikerni šolski sveti, slabo obiskovanje šole marsikje dober vspeh ovirajo, vendar pa je najdel to leto mnogo pomankljivosti pri nekaterih učiteljih samih, kar obzalovaje in le nekako prisiljen grajati mora. Naj se toraj vsaki trudi in prizadeva, spolnovati svoje dolžnosti, da ne pride v kako neprijetnost in škodo. — Kar zadeva šolska poslopja, so nekatera slaba, vlažna. Se ve, da učiteljev za to g. nadzornik ni odgovornih storil; svetoval pa je vendar, naj se vlažna poslopja dobro prevetrujejo. — V oziru vradnih spisov, zapisnikov itd. je bilo nam priporočevano, naj bodo redno in natančno pisani; zlasti v »Tednik« naj se vpisuje edino le to, kar se v šoli resnično tudi uči. — V daljnem govoru bilo nam je priporočevano, naj sker-